ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ತೀರ್ಥಮಹಿಮೆ

ಪಾಪಾಪಹಾರಿ ದುರಿತಾರಿ ತರಂಗಧಾರಿ
ಶೈಲಪ್ರಚಾರಿ ಗಿರಿರಾಜಗುಹಾವಿಹಾರಿ ।
ಝುಂಕಾರಕಾರಿ ಹರಿಪಾದರಜೋಽಪಹಾರಿ
ಗಾಂಗಂ ಪುನಾತು ಸತತಂ ಶುಭಕಾರಿ ವಾರಿ ॥

ಪಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ, ಆಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಅಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ, ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಹಿಮವಂತನ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಾ ಮಂಜುಳನಾದಗೈಯುವ, ಹರಿಯ ಪಾದ ತೊಳೆದ, ಗಂಗೆಯ ಶುಭಕರವಾದ ನೀರು ನಮ್ಮನ್ನು ಪಾವನಗೊಳಿಸಲಿ.

—ವಾಲ್ಮೀಕಿ

ಗತಂ ತದ್ವೈವ ಮೇ ಭಯಂ ತ್ವದಂಬು ವೀಕ್ಷಿತಂ ಯದಾ
ಮೃಕಂಡುಸೂನುಶೌನಕಾಸುರಾರಿಸೇವಿತಂ ಸದಾ ।
ಪುನರ್ಭವಾಬ್ಧಿಜನ್ಮಜಂ ಭವಾಬ್ಧಿದುಃಖವರ್ಮದೇ
ತ್ವದೀಯಪಾದಪಂಕಜಂ ನಮಾಮಿ ದೇವಿ ನರ್ಮದೇ ॥

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ, ಶೌನಕ, ಶಿವ ಮೊದಲಾದವರಿಂದ ಸದಾ ಸೇವಿತಳಾದ ನಿನ್ನ ಪಾವನ ಜಲವನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೇ ನನ್ನ ಭಯ ಓಡಿಹೋಯಿತು. ಜನನ-ಮರಣ ಚಕ್ರವುಳ್ಳ ಈ ಭವದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ದುಃಖವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಕರುಣಿಸುವ ದೇವಿ ನರ್ಮದೇ, ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನು ವಂದಿಸುವೆ.

— ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ

ಯಸ್ಯಾ ಅನಂತೋ ಅಹ್ರುತಸ್ತ್ವೇಷಶ್ಚರಿಷ್ಣುರರ್ಣವಃ ।
ಅಮಶ್ಚರತಿ ರೋರುವತ್ ॥

ಯಾವ ಸರಸ್ವತಿಯ ಅನಂತವಾದ ಶಕ್ತಿಯು, ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಹಿಂಸಿಸಲ್ಪಡದೆ ಕಾಂತಿಯುತವಾಗಿ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಜೋರಾದ ಧ್ವನಿಗೈಯುತ್ತಾ ನೀರಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುತ್ತದೆಯೋ ಅದು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

— ಋಗ್ವೇದ, ಸರಸ್ವತೀ ಸೂಕ್ತ, ೬.೬೧.೮

ಅಸ್ತ್ಯುತ್ತರಸ್ಯಾಂ ದಿಶಿ ದೇವತಾತ್ಮಾ
ಹಿಮಾಲಯೋ ನಾಮ ನಗಾಧಿರಾಜಃ ॥
ಪೂರ್ವಾಪರೌ ತೋಯನಿಧೀ ವಗಾಹ್ಯ
ಸ್ಥಿತಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಇವ ಮಾನದಂಡಃ ॥

ದೇವತೆಗಳ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ಹಿಮಾಲಯವೆಂಬ ಪರ್ವತರಾಜನು ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವನು. ಪೂರ್ವ ಹಾಗೂ ಪಶ್ಚಿಮ ಸಮುದ್ರಗಳವರೆಗೆ ಹರಡಿದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳ ಅವನು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಳೆಯುವ ಮಾನದಂಡದಂತಿದ್ದಾನೆ.

— ಕಾಳಿದಾಸ, ಕುಮಾರ ಸಂಭವ, ೧.೧.

ಮನೋನಿವೃತ್ತಿಃ ಪರಮೋಪಶಾಂತಿಃ
ಸಾ ತೀರ್ಥವರ್ಯಾ ಮಣಿಕರ್ಣಿಕಾ ಚ ।
ಜ್ಞಾನಪ್ರವಾಹಾ ವಿಮಲಾದಿಗಂಗಾ
ಸಾ ಕಾಶಿಕಾಽಹಂ ನಿಜಬೋಧರೂಪಾ ॥

ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯ ನಿವೃತ್ತಿಯೇ ಪರಮಶಾಂತಿ; ಅದೇ ಮಣಿಕರ್ಣಿಕೆಯೆಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತೀರ್ಥ; ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಞಾನಪ್ರವಾಹವೇ ವಿಮಲವಾದ ಗಂಗೆ; ಅಂತಹ ನಿಜಬೋಧರೂಪವಾಗಿರುವ ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರವೇ ನಾನಾಗಿರುವೆ.

ಕಾಶ್ಯಾಂ ಹಿ ಕಾಶ್ಯತೇ ಕಾಶೀ ಕಾಶೀ ಸರ್ವಪ್ರಕಾಶಿಕಾ
ಸಾ ಕಾಶೀ ವಿದಿತಾ ಯೇನ ತೇನ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಹಿ ಕಾಶಿಕಾ ॥

ಕಾಶಿಯಲ್ಲೇ ನಿಜವಾಗಿ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಯಿರುವುದು. ಕಾಶಿಯೇ (ಆತ್ಮವೇ) ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬೆಳಕಿಗೆ ತರುವುದು. ಯಾರು ಕಾಶಿಯನ್ನು ಅರಿತಿರುವನೋ ಅವರು ಕಾಶಿಯನ್ನು ನಿಜವಾಗಿ ಪಡೆದವರು.

— ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ, ಕಾಶೀಪಂಚಕ, ೧,೪

ಸೂಕ್ತಿಪ್ರಭ

ತೀರ್ಥ-ಸೂಕ್ತಿಗಳು

ತೀರ್ಥೇಷು ಲಭ್ಯತೇ ಸಾಧೂ ರಾಮಚಂದ್ರಪರಾಯಣಃ ।
ಯದ್ದರ್ಶನಂ ನೃಣಾಂ ಪಾಪರಾಶಿದಾಹಾಶುಶುಕ್ಷಣಿಃ ॥
ತಸ್ಮಾತ್ ತೀರ್ಥೇಷು ಗಂತವ್ಯಂ ನರೈಃ ಸಂಸಾರಭೀರುಭಿಃ ।
ಪುಣ್ಯೋದಕೇಷು ಸತತಂ ಸಾಧುಶ್ರೇಣಿವಿರಾಜಿಷು ॥

ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ರಾಮಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಸಾಧುಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ದರ್ಶನವು ಪಾಪರಾಶಿಗೆ ಅಗ್ನಿಯಂತಿರುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂಸಾರದ ಭೀತಿಯುಳ್ಳವರು ತೀರ್ಥಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ, ಆ ಪುಣ್ಯೋದಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧುಗಳಿರುವರು.

(ಪದ್ಮಪುರಾಣ, ಪಾತಾಲಖಂಡ, ೧೯.೧೬-೧೭)

ತೀರ್ಥೀಕುರ್ವಂತಿ ತೀರ್ಥಾನಿ ಸುಕರ್ಮೀಕುರ್ವಂತಿ ಕರ್ಮಾಣಿ
ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರೀಕುರ್ವಂತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ।

ಭಕ್ತರು ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ಪವಿತ್ರ ಮಾಡುವರು, ಸಾಧಾರಣ ಕರ್ಮವನ್ನು ಸುಕರ್ಮವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವರು, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಸತ್‌ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವರು. *(ನಾರದ ಭಕ್ತಿಸೂತ್ರ, ೬೯)*

ಭಕ್ತನು ವಿದ್ಯಾಮಾಯೆಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡು ಇರುತ್ತಾನೆ. ಸಾಧುಸಂಗ, ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ, ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯ ಇವುಗಳೆಲ್ಲದರ ಆಶ್ರಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇರುತ್ತಾನೆ.

ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು (ವಚನವೇದ, ಭಾಗ ೨, ಪು. ೨೧೪)